

SOCb2021 Politická sociologie

Ideologie

Propaganda, ideologie

<https://twitter.com/Interviewct24/status/1721964885683134849>

<https://twitter.com/MichalKubal/status/1511777506982076426>

Propaganda – „záměrné, institucionalizované šíření polit. zaměřených idejí, postupů, celých ideologií, polit. doktrín a teorií v širší nebo užší veřejnosti, jejich tendenční vysvětlování a modifikace do podoby přizpůsobené aktuální situaci“

Ideologie – „bez ohledu na to, na jak posvátné hodnoty se odvolává, může být dešifrována jako snaha podpořit mocenské zájmy určité skupiny lidí vhodnou manipulací se symboly; společenská skupina, která má ve společnosti dominantní postavení, chce toto postavení potvrdit a posílit tím, že ovládá nejen vnější chování, ale také myšlení členů společnosti“

Koncept ideologie

- Antoine Destutt de Tracy
- Polit(olog)ický vs. Sociologický pohled

1. „Neutrální“ (nehodnotící) pojetí:

- ideologie = systematická politická doktrína předkládající komplexní teorii člověka a společnosti
- Nezkoumá pravdivost/nepravdivost idejí
- Nejvýznamnější představitel: Karl Mannheim

2. Kritické pojetí:

- ideologie = myšlení odtržené od reality; falešné vědomí (pomáhající udržet utlačující systém)
- Feminismus, marxismus, post-strukturalismus

Hlavní „ideologie“

- **Liberalismus**
- **Konzervatismus**
- **Socialismus**

- Anarchismus
- Feminismus
- Nacionalismus
- Environmentalismus
- Fašismus a nacismus
- Náboženský fundamentalismus

Koncept ideologie podle Marxe

- Marxistický koncept: falešné vědomí
- „Myšlenky vládnoucí třídy, jsou v každé epoše myšlenkami vládnoucími, tj. třída, která je vládnoucí materiální mocí společnosti, je současně její vládnoucí duchovní mocí“
- Myšlenky vládnoucí třídy mají univerzální (univerzalizující) charakter
- Nadstavba – kulturní a symbolická infrastruktura, je spjata s třídním systémem a je projevem moci
- jde o dočasný jev

Ideologie po Marxovi

- Gramsci - konsensuální povaha moci, soubor symbolů a kulturních praktik udělující třídní nadvládě legitimitu (kulturní hegemonie, role intelektuálů, církve a státu)
- Althusser – ideologické státní aparáty (církve, rodina, škola); ideologie jako nesprávný **praktický** vztah k realitě který produkuje nesprávné představy o světě, je výrazem + vyjadřuje vůli (primárně nepopisuje realitu)
- Žižek – ideologie nespočívá v moci nad **vědomím** ale nad **jednáním**: není to odcizení individua jeho podstatě, pravým zájmům, hodnotám nebo autenticitě - naopak: konstituce svobodného individua je konstitucí buržoazního panství; orientuje naše sociální životy, jde o sérii ospravedlnění a rituálů podporujících autority/moc; realitu poznáváme vždy skrze optiku hegemonických systémů reprezentace a reprodukce
- Odhalování (ne odhalení!) pravdy jako proces procházení protikladů a nalézání minimálního rozdílu mezi zkušeností a materialistickou perspektivou

